

## Drodzy Czytelnicy!

Był czas ciepłego, pięknego LATA, wakacyjnego odpoczynku, a teraz przed nami JESIEŃ! Słoneczna, ciepła i kolorowa aura zachęca do spacerów z najbliższymi, przygotowuje nas do listopadowych Świąt i do grudniowych rodzinnych spotkań przy choince. Ale to dopiero przed nami! Jednak czas, w którym jesteśmy nie jest wolny również od trosk! Tragedia powodzi, działania wojenne tuż obok nas oraz na Bliskim Wschodzie, niepewność – to także elementy codzienności, w której żyjemy! Z całego serca życzę nam wszystkim dużo zdrowia, radości, a naszym Milusińskim - bezpiecznych domów!

Z jesiennym pozdrowieniem, Lidia Zeller



## 16 dni Akcji przeciw przemocy ze względu na płeć

Przypominamy, że w listopadzie rusza kolejna kampania pn. "16 dni akcji przeciw przemocy ze względu na płeć". Ogólnoswiatowa kampania trwa od 25 listopada do 10 grudnia. Te dni podkreślają związek między przemocą wobec kobiet i naruszaniem praw człowieka. Kampania jest okazją do podkreślania, jak ważna jest ochrona osób doświadczających przemocy, których godność została szczególnie naruszona, bez względu na formę, motywację czy przyczynę.



Międzynarodowy znak  
"Pomóż mi"

## Polecamy! Aga Rogala, *Poukładaj to sobie w głowie. 100 maili do ciebie o rodzicielstwie i partnerstwie.*

Kłótnie w związku. Trudności z dziećmi. Stres w pracy, brak czasu na cokolwiek, a tu jeszcze pranie trzeba rozwiesić...

I chociaż teoretycznie wiemy, że relacje z bliskimi potrzebują skutecznej komunikacji, otwartości na drugiego człowieka i pracy z własnymi emocjami, to w praktyce... bywa różnie. Aga Rogala, terapeutka rodziców, co środę wysyła swoim subskrybentom maile, które pomagają im radzić sobie z codziennością. Książka zawiera najlepsze z nich oraz dodatkowe teksty napisane specjalnie do książki. (www.mamania.pl)



**UWAGA!** Od 1 października 2024 r. rusza program **AKTYWNY RODZIC**, który wprowadza nowe świadczenia pieniężne dla rodzin, również rodzin zastępczych! Program ma ułatwić rodzicom pogodzenie zadań związanych z rodzicielstwem i aktywizacją zawodową. Program obejmuje świadczenia:

- **Aktywni rodzice w pracy** – nowe świadczenie,
- **Aktywnie w żłobku** – zastąpi dofinansowanie do żłobka,
- **Aktywnie w domu** – zastąpi rodzinny kapitał opiekuńczy.


Świadczenia z programu przysługują bez względu na dochód rodziny. Wnioski składa się elektronicznie przez PUE/eZUS, aplikację mobilną mZUS, portal Emp@tia lub swój bank.



## Bezpłatne porady prawne

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom naszych Podopiecznych, prowadzimy bezpłatne poradnictwo prawne. Na konsultacje z prawnikiem zapraszamy w każdą środę w godz. 12-14.00

## Halo! Rodzic zastępczy w potrzebie!

 Konsultacje dla rodzin zastępczych:

**530 503 739**

**UWAGA RODZICE i UCZNIOWIE!** Do końca listopada 2024 można ubiegać się o świadczenie "300+" w ramach rządowego programu "DOBRY START".

## Wydarzyło się...

### czyli miniony kwartał w telegraficznym skrócie

#### LIPIEC

**01.07.-** Jedenasta rocznica powstania Częstochowskiego Centrum Wsparcia Rodziny

#### SIERPIEŃ

**06-07.08.-** Szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej

**22.08.-** Odwiedziny Konsula Honorowego Republiki Litewskiej

**23-24.08.-** Festiwal Kultury Alternatywnej e/FKA - promocja rodzicielstwa zastępczego (Fundacja Oczami Brata)

**30.08.-** Piknik „Przystanek Warta” - animacje (Fundacja Chrześcijańska "Adullam")

#### WRZESIEŃ

**01.09.-** Piknik Rodzinny nad zbiornikiem wodnym "Okoń-Wodociągi" - animacje (Stowarzyszenie Abstynenckie Północ)

**04.09.-** Rozpoczęcie szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej i RDD (zakończenie: 09.10.2024)

**12 i 13.09.-** Udział w szkoleniu dla pedagogów w zakresie udzielania pomocy dzieciom i młodzieży w związku z występowaniem problemu uzależnienia w rodzinie (miejsce: Ośrodek Terapii Uzależnień w Częstochowie)

**05.09.-** Warsztaty dla przyszłych mam dotyczące zagrożeń spożywania alkoholu w ciąży i zespołu FAS

**08.09.-** III Krajowa Wystawy Psów Rasowych i Specjalistyczna Wystawa Pudli w Blachowni (Stowarzyszenie Miłośników i Hodowców Psów i Kotów Rasowych Canis e Catus)

**09.09.-** Spotkanie Porozumienia „Częstochowa dla Rodziny”

**13.09.-** Wizyta przedstawicieli ROPS w Katowicach

**16-18.09.-** Reprezentant naszego Stowarzyszenia uczestniczył w Studium Profilaktyki Skoncentrowanej Na Rozwiązaniach i ukończył I poziom, stając się Praktykiem Metody Kids' Skills

**18.09.-** Szkolenie z zakresu ochrony danych osobowych ze szczególnym uwzględnieniem wizerunku (dla rodzin zastępczych)

**19.09.-** Wydarzenie informacyjno-promocyjne projektu

„Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej”, gdzie prelegentami były Pani Lidia Zeller i Pani Izabela Krasiejko (ROPS Katowice)

**24.09.-** Spotkanie Miejskiej Rady Rodziców Zastępczych

**26.09.-** Jurajska Liga Rowerowa

**27.09.-** Udział w Konferencji Naukowej "Osoba w spektrum autyzmu, nieodkryte ścieżki rozwoju" (Primo Diagnosis)

## KALENDARZ nadchodzących wydarzeń

### PAŹDZIERNIK

**02.10.-** Międzynarodowy Dzień bez Przemocy

**02-04.10** - XII Zlot Asystentów Rodziny w Poznaniu

**09.10.-** Warsztat "Rodzinna relacja - pierwsza linia obrony przed uzależnieniami dzieci i młodzieży"

**10.10.** - Spotkanie z Komisją Zdrowia i Polityki Społecznej

**16.10.** - V Ogólnopolski Festiwal Piosenki Podwórkowej (Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Częstochowie)

**17.10.** - Konferencja w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Mediacji - "Mediacja z perspektywy instytucji i służb społecznych"

**23.10.** - Warsztat "Cyfrowa równowaga – jak unikać uzależnienia od smartfonów i Internetu"

### LISTOPAD

**11.11.** - Narodowe Święto Niepodległości

**19.11.** - Międzynarodowy Dzień Przeciwdziałania Przemocy wobec Dzieci.

Spotkanie z sędziami oraz podmiotami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny

**21.11.** - Dzień Pracownika Socjalnego

**22.11.** - VIII Forum "DLA RODZINY"

### GRUDZIEŃ

**06.12.** - Mikołajki

**24.12.** - Boże Narodzenie

"Mikołaj z ulicy Krakowskiej" (Fundacja Adullam)

### Planowane zajęcia cykliczne:

-Diagnoza i oddziaływania terapeutyczne z udziałem psa

- Szkoła dla rodziców

- Szkolenia dla kandydatów do<sup>2</sup> pełnienia funkcji rodzin zastępczych

## FAS czyli Płodowy Zespół Alkoholowy

Justyna Skrobisz, asystent rodziny

Wrzesień to miesiąc, w którym obchodzimy Światowy Dzień FAS (Fetal Alcohol Syndrome). FAS to alkoholowy zespół płodowy (AZP), czyli zespół wad, nieprawidłowości i chorób u dziecka na skutek ekspozycji na alkohol w życiu płodowym. Ideą światowych obchodów tego dnia jest skoncentrowanie uwagi opinii publicznej na konkretnym zagadnieniu, zmiany postaw wobec osób chorych oraz społecznej solidarności.

Światowy Dzień FAS zwany Dniem Świadomości FAS to święto obchodzone corocznie na całym świecie w dniu 9 września (09.09. - od dziewięciu miesięcy ciąży). Dzień Fas ma na celu uświadomić przyszłym matkom skutki picia alkoholu w czasie ciąży i jego szkodliwy wpływ na rozwój płodu. Alkoholowy Zespół Płodowy jest następstwem spożywania alkoholu w czasie ciąży. Powoduje różne dysfunkcje, które występują u dziecka i są spowodowane spożywaniem alkoholu przez ciężarną matkę. Mogą się z tym wiązać uszkodzenia fizyczne i psychiczne oraz wady rozwojowe. Fas jest chorobą nieuleczalną, do dziś nie określono dawki alkoholu, która byłaby bezpieczna dla płodu. Każda ilość niesie ryzyko wystąpienia zaburzeń w rozwoju dziecka, które wymaga wówczas specjalistycznej diagnozy.

W związku z obchodami Światowego Dnia FAS w dn. 05.09.2024 r. w siedzibie Stowarzyszenia DLA RODZINY odbyło się szkolenie dla rodzin objętych wsparciem tutaj. Centrum. Poprzez szkolenie pracownicy Stowarzyszenia starali się uświadomić młode i przyszłe matki, jak dbać o swoje zdrowie swoje oraz dziecka jeszcze nienarodzonego, aby było zdrowe i prawidłowo się rozwijało.



## Profilaktyka uzależnień

Adam Wrocki, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej

W dniach 12–13 września 2024 r. pracownicy naszego Stowarzyszenia: koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i pracownicy specjalni wzięli udział w niezwykle ciekawym szkoleniu dotyczącym problematyki uzależnień, które odbyło się na terenie Ośrodka Terapii Uzależnień w Częstochowie, a zostało zorganizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach.

Szkolenie obejmowało zarówno zajęcia warsztatowe, jak i zajęcia teoretyczne podczas których poruszono tak ważne w naszej pracy tematy jak: uzależnienia od internetu i telefonu komórkowego, a także środków odurzających i alkoholu. Interesującym tematem była także kwestia coraz częściej diagnozowanej wśród dzieci i młodzieży bulimii i anoreksji. Dużym zainteresowaniem cieszyła się także problematyka „modnych” ostatnio wśród nastolatków samookaleczeń. Są to problemy, które dotyczą nie tylko samego nastolatka, ale całą jego rodzinę. Dlatego w terapii tak ważne jest wsparcie i praca nie tylko z osobą uzależnioną, ale też z jej najbliższymi, wytrwałość i ogromna determinacja w dążeniu do celu. Wyjście z uzależnienia natomiast staje się, jak mówił legendarny Marek Kotański, „mistrzostwem świata”.

Szkolenie było też okazją do wymiany poglądów i dzielenia się swoimi doświadczeniami jako „pomagacz” pośród przedstawicieli nie tylko reprezentujących ośrodki pomocy społecznej, ale też np. pedagogów szkolnych czy kuratorów.

Świetna atmosfera i klimat, w którym pracowaliśmy na warsztatach był też zasługą profesjonalnych trenerek, na co dzień mierzących się z w/w problematyką.

Każdy z uczestników otrzymał broszurę - poradnik z bardzo wartościowymi wskazówkami dla rodziców oraz osób pracujących z dziećmi i młodzieżą. Część z nich przedstawiamy w dalszej części artykułu.



## **RODZICU!**

- 1. Pamiętaj, że jesteś najważniejszą istotą na ziemi dla swojego dziecka!**
- 2. Nigdy w to nie wątp! Nawet jeśli dziecko wyzywa Cię od najgorszego rodzica na świecie!**
- 3. Nie złość się na dziecko! Jak jest "złe", jak "krzyczy", "ucieka", "zamyka się w pokoju", "wraca pod wpływem alkoholu, środków odurzających" - to znaczy, że potrzebuje Cię jeszcze bardziej, to znaczy, że się pogubiło i totalnie nie radzi sobie ze swoimi emocjami.**
- 4. Przeczekaj swoją złość na niego, zabezpiecz go, by nic sobie nie zrobiło.**
- 5. Rozmawiaj z nim, nie poddawaj się tym, pytaj codziennie, nie o to "jak było w szkole" a o to "jak się czuje".**
- 6. Traktuj dziecko jako człowieka w kryzysie, nie złościąc się, tylko wyraźnie komunikując oczekiwania. Możecie zawierać umowy, na przykład na wykonywanie testów na obecność narkotyków. Ustalić wspólnie kontrakt na funkcjonowanie w domu.**
- 7. Rodzicu, sam sobie nie poradzisz. Nie bój się prosić o pomoc szkołę/pedagoga szkolnego/specjalistę.**
- 8. Sam udaj się na terapię do poradni, gdzie specjaliści pomogą całej Waszej rodzinie. Wspólnie zastanowicie się, jak zmotywować dziecko do tego, by dało sobie pomóc. Może zdecyduje się samo dzięki tym działaniom, a może trzeba będzie zastosować nakaz sądowy za pomocą sprawy o demoralizację – tu Rodzicu skorzystaj ze wsparcia szkoły, kuratora sądowego.**
- 9. Pomoc dziecku zaczyna się od terapii ambulatoryjnej, jeśli zaistnieje taka potrzeba – na niej – adolescent będzie motywowany do podjęcia terapii w ośrodku stacjonarnym. Namiary na takie ośrodki dostaniesz w Poradni Leczenia Uzależnień.**
- 10. Ważne, byś Ty razem z dzieckiem wybrał ośrodek dla niego. Internet jest bogatym źródłem informacji na ten temat, popularne strony FB wskażą najlepsze miejsce wyboru. Dziecko w tej kwestii Potraktuj podmiotowe i partnersko.**
- 11. Kiedy Twoje dziecko będzie w terapii ambulatoryjnej albo w ośrodku stacjonarnym, Ty masz być zaangażowany w jego terapię oraz zaangażowany w zyskiwanie świadomości własnej. Bez tego się nie uda!**

(Źródło: Broszura informacyjna Trudne Dzieci, Ośrodek Terapii Uzależnień w Parzymiechach oraz Stowarzyszenie "CHCĘ INACZEJ")

### ***Kącik specjalistyczny: Zaburzenia ze spektrum autyzmu***

*Kamil Pietrasiak, pedagog*

Z uwagi na wzrost częstotliwości diagnoz dotyczących zaburzeń należących do spektrum autyzmu, zasadnym wydaje się być przypomnienie ogólnych informacji przydatnych każdemu rodzicowi w zakresie wymienionych zaburzeń oraz zachęcenie do pogłębiania wiedzy na ten temat w przypadku zauważenia niepokojących symptomów u dzieci.

Z raportu NIK (2020 r.) można odczytać, że w Polsce dane Biura Osób Niepełnosprawnych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wskazują na wzrost liczby wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu ASD z 7617 w 2012 r. do 19 859 wydanych orzeczeń w 2019 r.

Zaburzenia należące do spektrum autyzmu (ang. ASD – autism spectrum disorder) obejmują różne wyzwania rozwojowe w zakresie: porozumiewania się, myślenia, rozwoju społecznego, umiejętności poznawczych, zainteresowań i form aktywności, a także umiejętności motorycznych.



Zauważalnym jest, że w klasyfikacjach diagnostycznych termin „spektrum autyzmu” zamazuje kategorialne granice pomiędzy autyzmem dziecięcym, atypowym czy Zespołem Aspergera. ASD obejmuje dzieci, młodzież i dorosłych, które z jego powodu mają zupełnie uniemożliwioną samodzielną egzystencję, jak i osoby, dla których jest ona możliwa. Fundacja Pomoc Autyzm, przytacza pogląd H. Goldsteina, że spotkamy tu osoby niewerbalne, jak i mówiące bardzo dużo; osoby o ogromnych ograniczeniach w zakresie uczenia się, jak i takie, które zapamiętują prezentowany materiał z niebywałą łatwością; dzieci, młodzież i dorosłych o niezwykle silnej potrzebie izolacji społecznej, jak i tych, którzy od nawiązywania kontaktu nie mogą się powstrzymać.

Fundacja Synapsis, w poradniku „Spektrum Autyzmu, Podobni - Różni” jako najsilniejsze wskaźniki zagrożenia ASD u małych dzieci (wyraźne symptomy autyzmu pojawiają się do 3-go roku życia dziecka), wymienia:

- **brak lub osłabiony kontakt wzrokowy,**
- **brak lub osłabiona reakcja na imię,**
- **brak uwspólnienia uwagi,**
- **brak lub ograniczona zabawa „na niby”,**
- **brak lub bardzo rzadkie wskazywanie informacyjne**

**Dodatkowo:**

- brak typowych kontaktów z innymi dziećmi,**
- brak rozwoju mowy lub wycofanie się z mowy, wokalizacji.**



Ewa Bensch-Smagała, psycholog dziecięcy, oligofrenopedagog, diagnosta i terapeuta, w swoim poradniku, „Diagnoza Autyzmu”, proponuje kilka konkretnych przykładów zachowań, które są charakterystyczne dla osób z ASD. Zwraca jednak uwagę, że to tylko kilka przykładów, a dla uzyskania pełnej konsultacji a następnie diagnozy, każdy rodzic powinien skontaktować się ze specjalistą – psychiatrą, psychologiem dziecięcym lub innym ekspertem z obszaru autyzmu.

- Dziecko lubi bawić się zabawkami w specyficzny sposób – np. układa wszystkie klocki, autka i lalki w rzędzie, według swojego wybranego klucza.
- Dziecko przejawia dużą trudność w dostosowaniu się do nowego miejsca – wykazuje duże przyzwyczajenie do rytuałów (np. wybiera zawsze ten sam kubek, ten sam fotel lub prosi ciągle o czytanie tej samej bajki).
- Dziecko odwzorowuje głosy ze swojej ulubionej bajki lub gry. Tym sposobem komunikuje się z otoczeniem, np. kiedy zakończy jeść śniadanie, lub chce iść do swojego pokoju. Mogą to być wyrażenia typu: „jesteś gotów”, „well done”, „gratulacje”.
- Dziecko wykazuje duże zainteresowanie wibrującymi przedmiotami – np. wpatruje się w bęben pralki, bawi się ciągle tzw. „bączkiem”, lub samodzielnie wprowadza się w ruch, kręcąc się w kółko.
- Dziecko wykazuje dużą wrażliwość (lub odwrotnie – brak wrażliwości) na określone dźwięki, kolory lub smaki. Np. zawsze wychwytuje dźwięk jadącego wozu strażackiego, nie lubi jeść zielonych potraw itp.
- Dziecko bawi się samodzielnie i sprawia wrażenie całkowicie pochłoniętego czynnością – nie reaguje na imię.
- Dziecko żywo interesuje się jednym wąskim zagadnieniem – np. samolotami lub odbiornikami radiowymi. Rozmawia głównie na ten temat, nierzadko w sposób narzucający się.
- Dziecko nie rozumie kontekstu rozmowy, puenty żartów – wykazuje dużą dosłowność pojęć. Np. kiedy usłyszy: „rzuc na to okiem” nie rozumie pojęcia i czynności, które powinno wykonać.

- Bardzo często mowa nie rozwija się prawidłowo. Charakterystycznym objawem jest m.in. opóźnienie mowy (ok 3-4 roku życia). W opóźnieniu mowy nie towarzyszą inne sposoby komunikacji. Dziecko nie podejmuje prób kontaktu np. za pomocą gestów.
- W kryteriach diagnostycznych znajdziemy opis: mowa idiosynkratyczna – czyli mowa swoista. Oznacza to, że dziecko powtarza często wybrane sformułowania, używa „dziwacznego” np. nadto ozdobnego słownictwa.
- Dziecko nie dzieli się tym, co aktualnie robi lub widzi – nie pokazuje najbliższej rodzinie swojego rysunku, nie wskazuje palcem na przechodzącego obok psa itp.

Rodziców chętnych do pogłębiania wiedzy na temat zachowań osób ze spektrum autyzmu, zachęcam do skorzystania z ogólnodostępnych materiałów, np. poczynając od celowo sporządzanych poradników dla rodziców, których fragmenty wykorzystano w tym artykule.

(Źródło: <https://synapsis.org.pl/wp-content/uploads/2020/12/Broszura-informacyjna-SPEKTRUM-AUTYZMU.-Podobni-rozni.pdf>,  
<https://luckymind.pl/autyzm/diagnoza-autyzmu-poradnik/>  
[http://www.sotis.pl/userfiles/Poradnik\\_Autyzm\\_w\\_niepewnych\\_czasach\\_Centrum\\_Terapii\\_Autyzmu\\_SOTIS.pdf](http://www.sotis.pl/userfiles/Poradnik_Autyzm_w_niepewnych_czasach_Centrum_Terapii_Autyzmu_SOTIS.pdf))

## Kącik specjalistyczny: Autyzm kobiecy

*Joanna Chaładus, psycholog, psychoterapeuta*

Spektrum autyzmu i Zespół Aspergera to pojęcia i diagnozy, które zwykle kojarzymy z chłopcami i mężczyznami. Czasem automatycznie przypisujemy te określenia do jednej płci, nie biorąc pod uwagę że spektrum dotyka dziewczynek a później kobiet, które najczęściej nic o tym nie wiedzą, tak jak i ich opiekunowie.

Dlatego też coraz częściej pojawiają się artykuły i podręczniki, w których mowa o specyfice kobiecego autyzmu. Dziewczynki dowiadują się o swojej diagnozie przeciętnie o 1,5 roku później niż chłopcy, ponieważ ich objawy różnią się od tych, które znamy i obserwujemy u chłopców.

Ponadto ze względu na charakterystyczne dla dziewczynek a później kobiet umiejętności społeczne, naśladowania zachowań, dostosowywania się do oczekiwań i maskowania – ich autyzm długo nie zostaje zauważony.

Dziewczynki obserwując otoczenie uczą się jak „należy się zachować”, jakie zachowanie, czy komunikaty są skuteczne, by bawić się z innymi lub współpracować, długo uważane są za funkcjonujące prawidłowo. Potrafią uczyć się i radzić ze stresem w szkole. Ich zainteresowania nie mieszczą się zwykle w granicach „dziewczęcych”, są marzycielskie, refleksyjne, analizujące.

Co jest charakterystyczne dla dziewcząt oraz kobiet, u których zdiagnozowano autyzm?

- często **przejawiają niechęć do czynności pielęgnacyjnych na przykład do rozczesywania włosów, obcinania paznokci**
- **nie mają typowych dla dziewczynek zainteresowań ani „dziewczęcych zabawek”,**
- **większość czasu przeżywają w marzeniach i fantazjach,**
- **mają wymyślonych przyjaciół,**
- **są nadwrażliwe na jasne światło i hałas, mają wysoki poziom lęku,**
- **przywiązują się do przedmiotów, które je uspokajają,**
- **są wycofane lub intensywnie przeżywające,**
- **są perfekcjonistkami,**
- **przez większość życia czują się inne i niedostosowane.**



Pierwsze trudności pojawiają się w okresie dojrzewania, gdy interakcje społeczne są coraz bardziej skomplikowane, gdy nie wystarczy już maskowanie i naśladowanie. Relacje stają się głębsze, komunikaty wieloznaczne, dochodzą aspekty emocjonalne i seksualne. Młode dziewczyny czują się trochę inne, niedopasowane, mniej wartościowe, zagubione. Jednocześnie mogą osiągać bardzo dobre wyniki w nauce, mieć plan na przyszłość zawodową, naukową.



Coraz większa ilość zmiennych dochodząca z otoczenia i brak możliwości poradzenia sobie z rosnącym napięciem, lękami i dyskomfortem psychicznym powoduje, że u wielu nastolatków pojawia się wiele objawów i problemów które dają obraz depresji, lęków, natręctw i zaburzeń. Często leczenie i terapia w takich przypadkach przynosi ulgę na jakiś czas, ale nie daje im narzędzi ani wsparcia w poradzeniu sobie z otaczającą rzeczywistością i nie tłumaczy, dlaczego tak trudno im się odnaleźć w rzeczywistości.

Relacje społeczne wymagające niuansowania, czytania między wierszami, czujności w rozpoznaniu fałszu lub toksycznych komunikatów stają się dla autystycznej nastolatki prawdziwym wyzwaniem. Nie umieją stawiać granic, ani przerywać nieprawidłowych relacji. Stają się więc częstym obiektem nadużyć i przemocy rówieśniczej i seksualnej.

Reakcją na coraz bardziej wymagającą rzeczywistość może być unikanie bodźców społecznych, alienacja, ucieczka w świat fantazji lub objawów chorobowych.

Warto zatem przyglądać się dziewczynkom i nastolatkom pod kątem autyzmu, a przynajmniej brać pod uwagę, że za wieloma problemami może stać diagnoza ze spektrum autyzmu.

Dla wielu dziewczynek zrozumienie ich problemów będzie dużą ulgą, a dla ich opiekunów wskazaniem jak z nimi postępować.

(źródło: Sarah Hendrickx : Kobiety i dziewczyny ze spektrum autyzmu).

## Jesień w Stowarzyszeniu "DLA RODZINY" - fotorelacja



## Przez dziurkę od klucza...

13.09.2024 r. w siedzibie Stowarzyszenia na rzecz pomocy dziecku i rodzinie "DLA RODZINY" odbyło się ważne spotkanie dotyczące przyszłości pieczy zastępczej w naszym regionie. Wspólnie z Panią Naczelnik Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miasta Częstochowy Agnieszką Grabińską gościliśmy przedstawicieli Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach z Panią Dyrektorką Anną Zasada-Chorab na czele. Decyzją ROPS, w ramach projektu "Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej" w Częstochowie powstanie Regionalne Centrum Wsparcia Pieczy Zastępczej (jedno z pięciu na terenie województwa śląskiego).

Celem projektu jest zwiększenie dostępności usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej na szczeblu regionu oraz deinstytucjonalizacja wojewódzkiej pieczy zastępczej poprzez wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027.



## Kącik poetycki - Inga Idzikowska



*Ciepły, kójące wiatr,  
Słońce przebija gałęzie wiecznych drzew,  
A ja idę...  
Ścieżką między starymi grobami,  
które pokrył srebrny mech i zielone kwiaty.  
Cisza, jestem sama...  
Chociaż nie mogę powiedzieć tego wprost...  
Obserwują mnie sikorki siedzące na zimnych  
kamykach gorących serc.*

*Wiewiórki siedzące na drzewach, które widziały  
stare dzieje i ucieczki dusz na wieczny odpoczynek,  
Usiadłam na ławce i myślę...  
O mojej przyszłości...  
Myślę...  
Czy te drzewa będą widzieć także mój koniec?  
Gaszenie iskier gorącego serca,  
Które bije  
Dla poezji?*

### Stowarzyszenie na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY”

ul. Sułkowskiego 9, 42-217 Częstochowa

KRS: 0000456714 \* NIP: 5732845107 \* REGON: 243227014

Nr konta: ING Bank Śląski 60 1050 1142 1000 0090 30180856

Na zlecenie Urzędu Miasta Częstochowy prowadzimy

**Częstochowskie Centrum Wsparcia Rodziny** przy ul. Sułkowskiego 9

**Telefon:** 502 985 101 \* **Mail:** [info@dlarodziny.com](mailto:info@dlarodziny.com)

[www.dlarodziny.com](http://www.dlarodziny.com), [www.facebook.com/czestochowskiecentrum.wsparciarodziny](https://www.facebook.com/czestochowskiecentrum.wsparciarodziny)

Biuletyn Stowarzyszenia „DLA RODZINY” redaguje Edyta Makles

przy współudziale pracowników Stowarzyszenia